

դէն Տիւսնիք մը անդրաձայն ատեն՝ կը քարկոծուի։ Ուստի աղքատաց Լոգաբարձութիւնը Սաքայեան Արթին Գեղեցիմանոցի գէմը Արապածը Յովսէփին 30,000 կանգուն երկիրը գնել եւ Հիւսնիզ գտնուց մը շինել կը մտածէ։ Բայց իր քաթօյն-կութիւնը առուստուրին արգելէ կ'ըլլայ, որով խնդիրք ժամանակ մը առկա կը մնայ։ Յիշեալ երկրին տիրով մահաւնէ ետքը՝ Գորգոր ճարտարագետին քարտուղարին Լոսն Արթինին ձեռքով՝ որ Սաքայեան Արթին Աղային սերտ բարեկամն էր, կը յայտնէր Գաղաղեքի՝ Խնուր-գին մէջ 27,000 գահեկանի գնել տայ երկիրը։ Բայց այն ատեն Աղքատանոցի անուակին մէջ պայտաստ ստակ չի գտնուի, եւ Դուրիճան Անտոն Նախագահ Արքեպիսկոպոսին եղած զիմու մէջ ալ օգուտ մը չի քաղուի։ որով Սաքայեան Արթին Cambio ծախելով՝ նոյն երկրին գինը կը հասուցանէ։ Աղքատաց Լոգաբարձութիւնը երբ այս գործը Ազգին Խորաբէի՝ Ժողովքին կը ծանուցանեն, «ստակ ծովը նետու էք» պատասխանը կ'ընդունին, բայց քանի ժ'որ ետքը Բիշ-միւր օղու Միքայէլ Ամբասն 150,000 գահեկան վառարարէ իբրեւ գին նոյն երկրին եթէ ծախել ուզուի։

Երկիրը գնուելէն ետքը անոր վրայ անմիջապէս վրանայարկ Հիւսնիզանց մը կ'աղմկելով՝ կը սկսին այնուհետեւ ժամատախտուարները պատասպանել։ Բայց այս վիճակը Լոգաբարձութիւնուն խիղճը չի տանիր, որով Սաքայեան Արթին, Ղազարոս Օղու Անտոն եւ Սաքաբլըր Օղու Յակոբ Աղաները արքեպիսկոպիտ Տիգրան Յակոբ Չէլեպիին կը դիմեն, եւ Հիւսնիզանոցին շինութեան համար կը խնդրեն հանգանակութիւն մը բանալ Երկրաստանից Ժողովոյ մէջ, որուն Ստանապոլէն մը եւ հետեւեալ պատասխանը կ'ընդունին, «այժմ ի վիճակի չենք այսպիսի մեծ գործի մը ձեռք գործելու, բայց զուց լծովին արտօնեալ էք Ազգէն ստակ Ժողովուրդը, Սար վրայ Աղքատաց Լոգաբարձութիւնը Ժողովքը ընելով՝ կ'որոշեն շինութեան ձեռք գործել, որով կը սկսին մէկ կողմէն ստակ Ժողովքը, եւ միւս կողմէն քարտուղար Լոսն Արթինին ապուրի ստակով պետք եղած առաջըր ճարել։ Խորաբէի Ժողովքին 12 անդամներն ալ աղքատաց Լոգաբարձութիւնուն այս գովելի յանգգոնութիւնը տեսնելով՝ մէկ նիստի մէջ 80,000 գահեկան պահեստի ստակ կը հայթայթեն եւ Լոգաբարձութիւնուն կը յանձնեն, որպէս զի շարքով իրիկունները գործուածաց օրականներուն պակասը լրացնեն, երբ սնտուկին մէջ բաւական ստակ չգտնուի։ Կ'որոշեն նաեւ որ աղքատաց Լոգաբարձութիւնը մին կարգաւաճէ շարքով շինութեան վրայ հակէ։ Ստանկով քարտուղար Լոսն Արթինին շնորհիւ Հիւսնիզանոցին շէնքը աժան կերպով կ'աւարտի։ Գալով Լոգաբարձութիւնուն Ժողովքը ստակին 880 քաւի կը համարէ, եւ շինութիւնը լմնայէն ետքը՝

միայն Լոսն Արթինին 80,000 գահեկան թէեւ պարտք կը մնայ, բայց անոր ալ զիմացը կար գանձելի նուիրատուներէն ստորագրուած։ Աղքատաց Լոգաբարձութիւնը նորաշէն Հիւսնիզանոցին բանալոյնը Ազգ. Ժողովին յանձնած ատեն՝ կը յայտնեն միանգամայն անոր երկիրը պատով շրջափակելու անմիջական հարկ։ Ժողովը ծախել երաշխաւորելով՝ կ'արտօնէ անոր շինութիւնը։ Այս միջոցի Տիգրան Յակոբ Չէլեպի, Կէօջեան Անտոն, Պիլիգիկեթ Պողոս եւ Անտուր Գէորգ Աղաները իրենց ծախելու Հիւսնիզանոցին հողէն վրայ մէյմէլ տուն կը շինեն իբրեւ եկամուտ։

Շրջապատին շինութիւնը լմնայէն ետքը՝ աղքատաց Լոգաբարձութիւնը երբ հայիւններ Ազգին Խորաբէի Ժողովքին կը ներկայացնեն՝ Հիւսնիզանոցին շէնքին մասակարարութեան հայիւններն հանգերն, զոր փոխառութեամբ փակած էր, անոր հասուցումը կը յանձնէ Եաղբըքեան (Ստապրքեար) Պետրոս Կիզէլ Չաւս Արթին, Տամաս Յակոբ եւ Չէլեպեան Միւսն Աղաներուն, որ Ազգէն ստակ Ժողովքով կը հասուցանեն յիշեալ փոխառութիւնը, եւ բաւական ատեն թէեւ Հիւսնիզանոցը կը կառավարեն, բայց ետքը դարձեալ աղքատաց Լոգաբարձութեան կը յանձնեն։

Ատեն մը մտադրութիւն կ'ըլլայ Հիւսնիզանոցը վարձել Գաղղեքացոյ մը գործի համար, որ լսելով Սաքայեան Արթին Աղան անմիջապէս կը զիմ Գառորաբըքեան փոխանորդին Բէհիւր Վանեան Ստեփան վարդապետին, եւ որ մը գտնէ զայնպիսին կըման յետաւորներ բողբոջան հանգերն ննդրելէ ետքը՝ Ղազարոս Օղու Պողոս Աղային հետ Ստապրքեար Պետրոս Աղային կ'իբրեւ աւ եղելութիւն կ'իմացնէ, իր յաւելու նաեւ՝ եթէ Ս. Յակոբ վարձու արուի, անոր շինութեան հանգանակողները ստակին ետ կը պահանջեն։ Պետրոս Աղան խնդիր անմիջապէս կ'իմացնէ Տիգրան Յակոբ Չէլեպիին, որ իրաւացի կը գտնէ Լոգաբարձու աջ բողբոջ ու կ'ըսէ «Կ'երեւայ առանց անոց փոխակցութեան արուեր է այս որոշողութիւնը, Այս պատասխանը Ստապրքեար Լոգաբարձութիւնը կը հաղորդէ։ Գալնաբըքին շրջման համար ալ Բէհիւր Վանեանին փութով ծանուցարար մը կը ղրկուի Տիգրան Յակոբ Չէլեպիին։

Յայտարարութիւն

Ուշուրէան Անտոն Աղայի

II. Յակոբայ գետինը 1836ին գնուել է եւ փոխանորդան ծախելով միայն 30,000 գահեկանէ աւելի արծաճ է։ Այս գումարը Աղքատանոցի սնտուկը իր պահեստի ստակէն եւ փոխառութեամբ հասուցած է։

Այս գետինը գնելու նպատակը աղքատ ժամատախտուարները պատասպանելն էր։

Յիշեալ փոխառութիւնը Ազգէն ստակ Ժողովքով հասուցուած է։

Հիւսնիզանոցին շէնքը Աղքատանոցի Լոգաբարձութիւնուն Ժողովքէն գումարած ստա-

1 Կրճառ-գնեռուորակն դատարար

2 Այս ժամանակները Ազգ. Վարչ. Ժողովը Խորաբէ կամ Ժողովքի Մեծարար, կը կոչուի թիւրքիսար։

կով շինուած է 1836—1837 թ., որուն օգնած են նաև ձրի աշխատութեամբ նաւարանի եւ փոքրոցոցի աշխատաւորները, կիրակի ու տոն օրերը օրապահէի հացով մը միայն բանելով, Այս շէնքին մերձաւորաբար 1200 լաւի ծախսուած է:

Ասկայն Ս. Յակոբայ հողը պատով շրջափակելու համար Աղքատանոցի ստուակը կարողութիւն չունենալով՝ 1838 թ. Աղքատանոցի Հոգաբարձուներուն գիմուփն վրայ Աղք. ժողովին կողմանէ հինգ հոգի կ'որոշուի, որ Հիւանդանոցին ամբողջ հողը պատով շրջափակելէ եւ ներքին ժառանգարութենէն գոյացած պարտքերը հատուանելէ ետք՝ դարձեալ աղքատաց Հոգաբարձուներուն կը յանձնեն Հիւանդանոցին կառավարութիւնը:

Անդրիշեալ հինգ անգամ ծախսած ստակին մաս մը ի նպաստ պէտքած ժառանգատաւորաց կողմեայ Ս. Յակոբայ եղբայրութենէն ընդունած, մաս մ'ալ Աղք. ժողոված են:

Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցը առանց բաւական եկամուտի կը յանձնուի Աղքատանոցի Հոգաբարձուներուն, միայն ամսական 25 զահէկին իր գանձեր պէ խոցերէն որ կարասի գնելու համար կը վարձուէին Հիւանդանոցին մէջ, եւ իրեն կայանած ունէր շորս տուն շորս խառնով եւ բաւարարելանց պարտեց մը: Իր հողին վրայ 28 սենեակով Աղքատանոցը վերջէն շէնուած է ծախիւք նոյն Հաստատութեան:

Գեր. նախագահ Արքեպիսկոպոսէն Հիւանդանոցին կարգուած էր քահանայ մը: Կը յիշուին Խապչալ, Կիրիւշիւկ եւ Հ. Աթմանա:

Յայտարարութիւն

Եաղբքեան Պետրոս Աղայի

Ս. Յակոբայ երկիրը աղքատաց Հոգաբարձուներ գնեցին, եւ Հիւանդանոցը շինեցին, եւ Աղք. հիւանդանոցեամբ ստակ ժողովցին: Պարտք մնացած էր 80,000 զահէկանի չափ: Այս գումարը հաւաքուելով աղքատաց Հոգաբարձուներուն յանձնուեցաւ, եւ ինծմով միասին Տամատ Թակոր, Կիւզէլ Արթին եւ Ճէպէճեան Մինաս Աղաները որոշուեցան պարտաւերելուն հաշիւները փակելու: Ատեղ հինգ տարի Հիւանդանոցը կառավարելէ ետք՝ հաշիւներով միասին, հրաժարական տուին: Քարտուղար Թովհանէսի մահուամբ ալ Կէօշէ Զատե Եակոբին (որդի խաչատրդ) տրուեցաւ հաշուաւարութիւնը:

Յայտարարութիւն

Կիւզէլ Արթին Աղայի

Ս. Յակոբայ երկրին գնուելուն աղքատաց Հոգաբարձուներէն Բարսեղեան Չերէնիմաս Աղան պատճառ եղած է: Հիւանդանոցին շինութիւնը թէեւ Աղք. ժողովին կողմանէ որոշուած պաշտօնեաներուն յանձնուեցաւ, բայց անոնք պէտք եղած ստակը չկարենալով ժողովէ՝ հրաժարական տուին: Այն ատեն Աղք. ժողովը անձ որո-

շուելով 240,000 զահէկանի չափ ստակ ժողովցին եւ պարտքերը հատուցին: Իւս ապա Ս. Յակոբայ կառավարութիւնը իրենց խնդրանքին վրայ՝ դարձեալ աղքատաց Հոգաբարձուներուն յանձնեցին մինչեւ այն ատեն առանձին կառավարելէ ետքը (Գիւ. Ատ. Տփ. 223):

Առաջիկայ շորս յայտարարութիւնները թէեւ փոքր ի շատե մէկմէկ կը շըշափեն, եւ անոնց առաջին երկուքն աւելի մանրամասն դէպքեր կ'աւանդեն, մինչեւ անգամ Ս. Յակոբայ շինութենէն ետքը պատահածները, բայց դժբախտաբար կը պակսին անոնց թուականները, որ պատմութեան ամէնէն եղանակ մասն է: Միայն Ուղղորդեանի յայտարարութեան մէջ թուական մը կը տեսնուի, որ Ս. Յակոբայ երկրին գնումը 1836 թ. կը նշանակէ: Պէտք է գիտնալ սակայն որ այս յայտարարութիւնները թէեւ ժամանակակից անձինք ըրած են, բայց իրաց պատահումէն 23 տարի ետքը աւանդուած են, ինչ որ յայտնի կ'երեւի Ս. Յակոբայ երկրին վրայ 1860 թ. կառուցեալ 28 սենեակով Աղքատանոցի յիշատակութենէն, որուն ակնատես եղած է նոյն ինքն պատմութեան գործը իր պատանկութեան ատեն: Ուստի կարելի է ինչ ինչ սխալներ սպրդած ըլլան, ինչպէս արգեանք ալ սխալ է Ուղղորդեանի Հիւանդանոցին երկրին գնումը 1836 թ. նշանակելը: Վասն զի չի համաձայնիր երբեք Անտոնեան Միտան Հ. Աթմանա Վ. Տօղթամանեանին վերոյիշեալ երկրին գնումը ծանուցանող նամակին թուականին հետ, որ առաջին վերախցուն եղած է Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցին դեռ վրաներու ներքեւ եղած ատեն, մանաւանդ թէ անոր երկրին անգամ տակաւին շինուած ժառանգատաւորաց Հոգեխնամ կարգուած է Յ. Անտոն Վ. Նուրիճեան Ա. Արքեպիսկոպոսէն Կ. Պոլսոյ (Գիւ. Ատ. Տփ. 74), գուցէ բժշկական արուեստին իր ունեցած ծանօթութեանց համար: Հոս փակագծի մէջ կ'ուզեմք յիշատակել նաեւ որ թուականն շատ առաջ Պրուսացի Հ. Գրիգոր Կիւրակոսեան Հայազգի Տօմիդիկեան կրօնաւորն ալ ստանձնած է ժառանգատաւորաց հողը, որ նոյն ատենէ վարակուելով՝ զոհած է ինքզինքը ի սէր մորձաւորին 1689 թ. եւ թաղուած թաքսիմի գերեզմանատունը, ժառանգատէ մեռնողներուն յատուի, այժմ պարտեզ հասարակաց (Գիւ. Ս. Պա. եւ Lat de CP. էջ 226):

Վերը զուրցած խօսքերնիս հաստատուելու համար կը դիմենք դարձեալ Անտոնեան Միտ-

բանութեան գիւտներն, որուն բազմաթիւ Առաքելոց 206 տարուան անընդհատ թղթակցութեան շարքին մէջ կը գտնենք Հ. Գաւիէլ Պատուրեանի, Հ. Ռաֆայէլ Ոսկեանի եւ Հ. Աթանաս Ա. Տօղթամաճեանի նամակները, որոնց առաջինը կը գրէ Ղալաթիայէն 1831 չօկտ. 16 ղի Գերապոյնաւ Հոգեւոր Տէրն մը եղ զնա (ՂՀ. Աթանաս) հոգալ զհարեալս ի ժանտախտէ՝ ներկորդը կը գրէ Պերոպլէն 1832 Սեպտ. 24 ըստ. լատ. «Վեր. Հ. Աթանասն մեր կարգեցաւ հոգեխնամ ըմբռնելոցն ի ժանտախտէ, ընդ որ հաճ եւ հաւան են յոյժ համայն ազգայիքս», իսկ երրորդը իր պաշտօնաւայրէն կը գրէ երկար նամակ մը, որուն մէկ հատուածը նոյնութեամբ յառաջ կը բերենք, ինչպէս նաեւ անոր խնամած ժանտախտաւորներուն ցուցակին մէկ կտորը որ մեր ձեռքը մնացած է:

«Կոր իսպիթալ մի քնեցաք սօկս միլէթին 3000 եւ 200 կանգուն տեղ, մասնաւոր ժողով արարեալ հանգեք՝ իշխանսը, եւ Գերապոյնաւ եւ ես միայն: Միաստիպ տեսնալով տեղն, որովհետեւ ես գտայ այն տեղը, օգին յաւութիւնը, կրակէ էմին բլլալը եւ գերեզմանատան մօտ բլլալը: Այս տեղեկութիւնները ցոյցեկով խանմիշ եղան իշխանքն բոլոր եւ շնորհալուծիւն տեսնեւ ես առաջին, Հ. Աթանաս, այսպէս գիտնաւ որ բոլոր ժողովուրդը աղթող է քեզի համար եւ այն: Թէեւ քեզի քաջանքը 60 քսակ է՝ ես եւս երեք բան հանք էի անցեալ տարի մօտ 30 քսակի շափ սօկս իսպիթալի»:

Յամբ Տեառն 1833 Դեկտ. 13
Երապիթալ ուղղափառաց

Ն. Ծ. Կրօնակից Եղալը 2եր
Հ. Աթանաս Տօղթամաճեան
Վերափցուլ իսպիթալին

Հասցէ ի ձեռս Գերայրգելի Հ. Տիմոթէոս Վ. Թալաւեան ընդհանուր Առաջնորդին մերոյ ի Լիւթանիս ի վան Պէթիսալցո՛ (Դիւ. Ատ. Տփ. 82):

Յուշակ

Հ. Տօղթամաճեանի

Խնամած ժանտախտաւորներուն

1831 Սեպտ. 7 յաւուր Երկուշաբթի, որ էր տօն ի միւս աւուրն ծնունդ Ս. Աստուածածնի մօրի ծնունդութիւն ժանտամահի: Գնացի նախ ի Թարապիս առ որդի Աննա Բարսի Թընիւռեան, անուն նորա Յովսէփ, հոգացի Աստուծով հոգեւորն նորա, առողջացաւ:

1 Ասորերն կը շանան «Յուս. բրքմաստանաց»:

Ի Սեպտ. 15 քնացի ի Ջիւմգիլլեւ խան Երեսնացի ուսմե, բայց էր երկրալական, հոգացի զհոգեւորն եւ մեռաւ թաղեցի:

Ի Չօկտ. 1 Թաթառացի Փիլիպպոս Օղլու Յովսէփ Ալայ եւ որդի Թընիւռ Օղլու Եակոբ Ալայի որ է Աբրահամ:

Հօկտ. 15 Օրթագեղ մեռաւ գուտար խաւէճար Պետրոսի Սօֆի անուն, թաղեցի:

17ին Սեպտ. Օղլու Մայրապետ մեռաւ, նոյն ամսոյն գուտար Կալինի եւ միւս փոքր գուտար եւ Գաղատացի աղայ մի, եւ երկուս գուտար նորա մեռան նոյն Օրթագեղն, առնուանք նոցա Մարիամ եւ Նուսիտայ ամուսնայն հոգեւոր պարտաստութեամբ:

Հօկտ. 21 Տէպլէթ օղլու Անտոն Ալայի որդի Վէլեն կատարեցի զհոգեւորն ի Տէնէր Եալըն:

Չօկտ. 24 Կալինեան Վերոյիւրայ եւ խաւէճարեան Վէլեն մանուկ մի հանգեան ի Տէր ի Օրթագեղ եւ երկուքն ի մի գերեզման եդի: Նոյն. 5. Պառակերն տունը Օրթագեղ Պողոս եւ աղջիկ մի հոգացիք զհոգեւորն նոցա (Դիւ. Ատ. Տփ. 74):

Տօղթամաճեանի նամակին հաստատէն դժուար չէ իմանալ որ Ս Եակոբայ Հիւանդանոցին երկիրը գնուեց ի 1833ին վերջերը, մինչ Յիսուս փրկիչ, Աթոռանիս Եկեղեցւոյ շինութեան աւարտումը կ'ողնունուէր: Այս երկիրը կարելի է թմատան մ'ըլլայ, վասն զի հաշուոց մէջ կը տեսնուի ՝ Հիւանդանոցի երկրէն թուով հասոյթ, տիպոսը: Միայն թէ նամակագիրը «Իսպիթալ» մի կ'ըսէ, ոսկից կ'իմացուի յաւետ Հիւանդանոցի համար պարտաստ չէնք մը: Ատիկայ ըստ մեզն պարզապէս գրչի շեղում է, որ Ներելի է Կ.Պոլսոյ պէս ընդարձակ քաղաք մը ժանտախտաւորաց հոգին զբաղող անձին, վասն զի ուրիշ մէկ նամակի մէջ ալ «Աւարտեցաւ նորաշէն ազգային ժանտախտի իսպիթալն» կ'ըսէ, որուն ամբողջ հաստատել քիչ ետքը պիտի տեսնենք: Կրչի շեղում է դարձեալ 3000 եւ 200 կանգուն նշանակիլը երկրին տարածութիւնը, քանի որ ժամանակակից անձինքներու յայտարարութեան մէջ տեսնենք որ 36.000 է, կամ աւելի ճիշդն ըսելու համար ըստ Մուշաթայի՝ հրովարտակին 29.575:

Մի եւ նոյն նամակին մէջ կը կարգադրէ նաեւ որ ժամանակին Երկոտասանից ժողովը նկատի առնելով Հ. Աթանասին ազգաշէն ծառայութիւնները՝ որ մը կը կուէ զեկըր իւ Հոգեւորունը եւ ի հանդիսաւոր նստի կ'ըսէ. «Եւ

1 Օրմանեան Տէրութեան մէջ «Մուշաթալ», կ'ըսուի ինչպէս երկիրները որ անփոփոխելի հպատակի մը յատուկ են, եւ անփաճառելի առանց կոյտերական հրամանի:

գու ի մէջ մեր ես եւ եղաք երեքսասան», ուսկից ինքը թեեւ կը հրաժարի, բայց ժողովականաց թախանձաւորին վրայ կը հարկադրի անոնց անդամակցիլ:

Հիւանդանոցին երկիրը գնուելով՝ Մուքաթայի կը վերածուի, որուն հրովարտակը շինութեան հրամանագրովն հանգերձ կը հասնի ի պատրաքբարան, որոնց պատճենները փութացինք այս դուզնաքիայ աշխատութեանն ետեւը յարել, եւ աղքատաց Հողբարձուները խնդրել շինութեան ձեռք կը դարձնէ: Դուրեճան Արքեպիսկոպոս Նախագահն ալ կ'օգնէ այս բարեգործական ձեռնարկին կանանց յատուկ կոնգակ մը հրատարակելով, որով հանգանակելու կը յորդորէ զանոնք ձեռնարկեալ աղքատու շինութեան:

Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ

Անտոն Ա. Կուրճեան

Ողորմութեամբն Աստուծոյ եւ շնորհի Առաքելական Գահին

Գերագահ Եպիսկոպոսպետ Հայոց Ուղղափառաց Զգաստ եւ Առաքելի Տիկնայի եւ ամայն համակրած

Հոգեւոր գաւակաց մերոց

Ի կանանց դասէ ողջուն եւ Աստուածային օրհնութիւն

Չեր առատաձեռնութիւնը եւ շնորհաւոր փոյթը որ ցուցցինք երեք չորս տարի առաջ Յիսուս Փրկիչ Եկեղեցւոյ շինուելուն տանը, դորձ անմուտց յիշատակի, մեզ սիրտ կու տայ ու կը շնորհակցենք այս հովուական թղթովը Չեր առջեւը գնելու մէկ ուրիշ Ազգին հարկաւոր եւ Չեր ողորմած սիրտը շարժելու դորձք մը, այն է Հիւանդանոցին շինութիւնը:

Այս Հիւանդանոցը ըլլալով երեւելի դորձք մը, կամ թէ բնէք շանմարան մը ողորմութեան, ողորմութեան աղբիւրը Յիսուս Քրիստոս Տէրն մեր՝ որ մեր բոլոր ողորմութեան դորձքերը իրեն եղած կը համարի յասնիք՝ «որովհետեւ արարիւք միտմ յեղաբոյս այսոցիկ փոքրկանց ինձ արարիւք»: Տիւնդնեւորուն ինձ տանելով, օտարները ժողովելով եւ այլն, այսպէս ալ Հիւանդանոցին շինուելուն ծախքը՝ իւր տանը համար եղած խալիթէն փոքր չհամարիր, զէրէմ թէ որ հաւատալը հոն կը պղծանայ, աւետարանական ողորմութեան եւ սիրոյ դորձքերը հոս տեսլ յայտնի կ'երեւան, երկուքն ալ հաւասար հարկաւոր առ փրկութիւն: Արդ ամենեցուն յայտնի է, եւ մեր ալ մեծապէս գոհ ուղղափառ Ազգիս Ազաներուն ամենայն կնիպով ցուցուցած ջանքը այս բանիս առաջ երեւալուն (որոնք շնորհք ենք ու կը շնորհենք զաստուածային օրհնութիւն, մաղթելով նաեւ սրբոց բարեխառութիւնը, մա-

նաւորդ Սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ Հայրապետին, որուն անուանը կը շրջի Հիւանդանոցը) Չեր աստուածատէր տիկնայոց ջանքն ալ անոնցմէ վար չհամարենու՝ ուղեցինք Չեղ ալ անոնց մասնակից ընել, յորդորելով որ ամենեւեկ որչափ որ կրնաք յօգնութիւն հասնիք, ինչպէս որ Եկեղեցւոյ շինութեանը բոլոր, յանձնելով իւրաքանչիւր իրենց խոստովանահայր քահանայից թէ ստակ ըլլայ եւ թէ ստակ ընելու ինչ եւ իցէ բան, այս խալիթէն իստուար չընելով եւ Չեր շնորհաւորութիւնը դորձքով ցուցանելով Յիսուսի Փրկչին երանաւետ ձայնին գրաւակներ (եանի փէլը) կրկին մեր Հայրապետական օրհնութիւնը կը շնորհենք:

Ի Հայրապետանոցէս որ ի Աւարթիս 1836ի 1 Ապրիլ:

Անտոն Ա. Կուրճեան Եպիսկոպոսպետ եւ այլն:

Տ. Կ. Անտոն Ա. Հասունեան Առնաւորպիք (Դիւ. Առ. Տփ. 223):

Այս կոնգակին վրայ բարեպաշտ Տիկնայք եւս կը սկսին մասնակցիլ ընդհանուր հանդաւնակութեան, որով կ'աւարտի ժանտախտաւորաց Հիւանդանոցը, ուր կը փոխադրին վարակեալները երեք տարի վրանայարկ պատուարութենէ ետքը, որոնց հոգը կը բառնան Նախ աղքատաց Հողբարձուները եւ ապա շինութեան վրայ հսկողները:

Հ. Աթմաս, Նորաշէն գթութեան յարկին առաջին վերապացուն, թեեւ կը լուէ անոր շինութեան սկզբնաւորութեան թիւականին վրայ, բայց կ'աւանդէ մեզք անոր աւարտումը. «Աւարտեցաւ, կ'ըսէ: Նորաշէն ազգային Ժանտախտի Մպիթաշ, 90 սենեակ գուն, յոյժ գեղեցիկ եւ մեծ, եւ ոչ գոյ նման ամին ի մէջ այլոց ազգաց, շինեալ է առ Գերեզմանատան, ի տեղի Սրվաճի Օղու Յուսէփի, պատճառն եւս եւ եղէ տեղոյն» (Դիւ. Առ. Տփ. 81): Այս պարբերութիւնը կը գտնուի Յողբամանեանի 1837 Ապրիլ 14 իր Աբբա՛հորը ուղղեալ նամակին մէջ, որուն թուականը կը համաձայնի Հիւանդանոցին ներքին գրան վրայ գտնուած Յիշատակարանին հետ, զոր ամբողջապէս հոս կը գնենք:

Հիւանդանոց

Հայոց Ուղղափառաց

Եանուն

Սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ Հայրապետին

Սկսեալ յամին 1836 օգոստ. 1 աւարտեալ 1837 օգոստ. 1

1836 սէնթի Մայիս 1 թարիխ իշէ Ս.

Յակոբ մատուրու վէ խոստախանէնին ճէմի

